

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

SAU

TIMP PENTRU ISTORII CONTROVERSATE ȘI NU NUMAI...

În anul 2008, s-au împlinit 130 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre Rusia și România. Facultatea de Istorie și Științe Politice din cadrul Universității „Ovidius” Constanța cu sprijinul Consulatului General al Federației Ruse la Constanța, în perioada 10-14 mai, a organizat pentru a marca acest moment important în devenirea istorică a spațiului Sud-Est European, conferința științifică intitulată „1878-2008 - 130 DE ANI DE LA STABILIREA RELAȚIILOR DIPLOMATICE ÎNTRE RUSIA ȘI ROMÂNIA”.

La eveniment, au participat cadre universitare, cercetători, diplomați din ambele state dar și studenți, masteranzi, doctoranzi ai facultății organizatoare.

Volumul de față, tipărit, în sfârșit, după câțiva ani, a adunat comunicările susținute în plenul conferinței cât și studii semnate de cercetători ce s-au alăturat demersului nostru de a publica o lucrare ce se dorește a fi doar „un punct de vedere”. Doar atât, deoarece nu au fost „acoperite” științific toate dimensiunile temporal-istorice ale relațiilor bilaterale. Și nu am dorit asta! Sunt fragmente dintr-un *timp istoric controversat*, ar spune unii, sau *realist*, după alte opinii, prezentate în volum, într-o contemporaneitate ciobită și reconstruită în golurile devenirii umanității la începutul unui nou Mileniu.

Am încercat să prezentăm materialele în limba română, traduse, unele integral, în limba rusă iar acolo unde s-a impus realitatea lipsei de fonduri, am expus materialele în limba engleză. Dar, și aici, pot sublinia partea pozitivă a ... situației: înlăturarea barierelor lingvistice pentru o cât mai largă diseminare a informației rezultate în urma cercetărilor, așa spune eu, științifice.

Volumul, pentru criticii istoriei sau/și ai științificității în general, ar putea fi perceput în diverse ipostaze, aprecierile putând glisa de la eterogen la, de ce nu ... „extravagant”. Evident, folosesc acești termeni pentru a fi, totuși, moderată în limbaj.

În calitate de coordonator al acestui număr special al „Analelor Facultății de Istorie și Științe Politice”, nu mi-am propus o arhitectură structural-limitată de canoanele academice. Contemporaneitatea invocată în care, de multe ori, cei care poartă „stindardul” deontologiei academice sunt departe de ea sau îmbrăcați doar cu hainele „nudității” sale, poate fi strivită de oricine în numele a orice.

Volumul este deschis prin Cuvântul E.S. Viktor Nikolaevici Demin, Consulul General al Federației Ruse la Constanța la acea vreme, împărțit fiind în

patru „încercări” istorice și nu numai. Astfel, în prima parte sunt surprinse în câteva note domnia lui Petru I (Natalia Vilcovan), date și însemnări despre războiul purtat între anii 1877-1878 (Vladimir Burkov, Enache Tușa) dar și câteva aspecte din „avatarurile” unei vecinătăți, așa spune *complexe*, punctate de Daniela Bușă.

Pornind de la zicerea lui Miron Costin în celebra lucrare *De neamul moldovenilor, din ce țară au ieșit strămoșii lor* și-anume: „Iară nu sunt vremile supt cârma omului, ci bietul om supt vremi”, am grupat acele studii ce aduc în primul-planul istoriografic imagini de timp suspendat dintr-o lume ce a cunoscut experiența cruntă a totalitarismului stalinist (Marian Cojoc) pogorât asupra acestei părți de lume sau fragmente din sistemul relațiilor internaționale din perspectiva bipolarității, mai precis, perioada Războiului Rece (Emanuel Plopeanu, Petre Opreș).

Al treilea segment al volumului reprezentat de studiile semnate de Florin Anghel, Constantin Hlihor, Marius Cojocar, Mihaela Melinte, Daniel Cîțirigă, Oana Tătaru, Constantin Buchet, Mariana Cojoc trasează perimetrul unei alte dimensiuni cronologice, de data aceasta neîmpărțită la doi, dincolo de logica Războiului Rece.

Finalul este marcat de cuvintele lui Dostoievski din *Idiotul* după care: „Esențialul este viața, numai viața...” poate motiva înțelegerea „celuilalt” prin găsirea acelor punți comune de *vecinătate complexă: ortodoxia* și, dacă nu, sau – *cultura*. În această a patra partiție a volumului au semnat: Adriana Cîteia, Ecaterina Hlihor, Natalia Vilcovan, concluziile conferinței de la Constanța din 10-14 aprilie 2008, fiind elocvent sintetizate de Valentin Stan.

În fapt, pot spune că dezbaterile conferinței organizate de Facultatea de Istorie și Științe Politice, Universitatea „Ovidius” Constanța, m-au condus spre întrebări și, poate, răspunsuri..., așa cum, probabil, toți participanții au realizat importanța evenimentului. Iar dacă, *Istoria* ne-a plasat în acest spațiu, la frontierele construcției europene și euro-atlantice, avem, totuși, datoria de a supraviețui și de a face efortul neexportării conflictelor. Ce ne costă? Vieți irosite, măcinate în conflictele așezării primordiale, neînțelegând spiritul pragmatic și realist al vremurilor? Putem depune, cel puțin, efortul de a înțelege. Putem spune că am încercat. Am încercat și noi, la Constanța, în timpuri istorice controversate și nu numai...

Conf.univ.dr. Mariana COJOC

CUVÂNTUL DE DESCHIDERE LA CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ SUSȚINUTĂ LA UNIVERSITATEA „OVIDIUS”

DE EXCELENȚA SA Viktor Nikolaevici DEMIN,

CONSULUL GENERAL AL FEDERAȚIEI RUSE LA CONSTANTA

**Stimate Domnule Rector,
Stimați participanți și invitați ai conferinței,**

Aș vrea să încep prin a remarca eforturile pe care conducerea Universității „Ovidius” le-a întreprins pentru desfășurarea conferinței științifice de astăzi.

În cadrul acesteia, se dezbate o temă foarte actuală - 130 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre Rusia și România. Cu această ocazie putem să vorbim, nu numai despre aspectele istorice, dar și despre condiția colaborării bilaterale și perspectivele sale.

Aș vrea să remarc promptitudinea cu care conducerea Universității de Stat din Sankt-Petersburg a răspuns invitației domnului Rector, în privința trimiterii delegației de profesori, în scopul participării la Conferința de față. Avem plăcerea de a vedea profesori USSP prezenți aici - profesor Vladimir Ghermanovici Burkov și docentul acestei universități, Vladimir Vladimirovici Vasilie.

Suntem bucuroși că forumul actual a trezit interesul unor cunoscuți profesori ai diferitelor centre de cercetare din București, care se ocupă de problematica relațiilor ruso-române și care sunt prezenți aici.

Considerăm un semn pozitiv participarea la desfășurarea conferinței, a reprezentantului M.A.E. al României, domnul Consilier Alexandru Chiș care, din punctul nostru de vedere, confirmă importanța practică a temei în dezbatere de azi.

Considerăm că efortul tuturor celor care au participat direct la pregătirea forumului actual, merită toată aprecierea noastră. Îl am în vedere pe domnul Prorector, Doctor în Științe Marian Cojoc, colaboratorii decanatului Facultății de Istorie și Științe Politice, reprezentanții colectivului didactic și ai studenții interesați de această temă.

Un ajutor important în luarea multor decizii organizatorice l-a oferit profesorul Natalia Alexandrovana Vâlcovan.

Pe toți cei prezenți astăzi, aici, vă salutăm. Fără îndoială, istoria celor 130 de ani de relații diplomatice dintre Rusia și România nu acoperă întreaga colaborare a acestor două țări, din perioada lor de existență. Legăturile dintre ele

au existat cu mult înainte. Se știe, printre altele, că domitoriile cnezatelor moldovenești începând cu secolul al XV-lea, nu o dată au încheiat acorduri politico-militare cu statul rus, făcând alianțe împotriva Imperiului Otoman.

Astfel da acorduri erau încheiate de către Ștefan cel Mare cu Ivan al III-lea precum și de Dimitrie Cantemir cu Petru I. O lungă perioadă de timp, Rusia a protejat cnezatele Moldova și Valahia și nu de puține ori a inițiat dezvoltarea autonomiei lor, iar mai târziu a întreprins pașii necesari pentru unirea lor într-un stat unitar.

După cum știm, de iure, relațiile diplomatice dintre țările noastre au fost stabilite pe 15 octombrie 1878, când trimisul Rusiei, baronul D.F.Stuart a înmănat regelui Carol I actele de acreditare.

Cred că, mai puțin este cunoscut faptul că, România a avut relații diplomatice cu Rusia precum și cu alte state (Austro-Ungaria, Germania, Italia și Franța), încă dinaintea proclamării independenței. Începutul a fost stabilit în anii 1868 – 1869, când în urma acreditării Consulului General al Rusiei la București, C.C. Ofenberg, Carol I, pe atunci domnitor român, l-a trimis la Sankt-Petersburg pe reprezentantul său, Luis Stedje, în calitate de agent diplomatic. El a fost primit în capitala Rusiei pentru o perioadă scurtă, fiindcă nu fusese stabilită o reprezentanță permanentă a României în Rusia. O astfel de instituție s-a format în 1874, la sosirea la Sankt-Petersburg a noului agent român, C. Filipescu. Șederea lui în Rusia a fost la fel de scurtă, însă ”Agenția Română” fondată după plecarea sa a continuat să funcționeze. Din anul 1876 agenția a funcționat sub numele de „Agenția diplomatică Română”.

După recunoașterea independenței României, în 1878, Împăratul Alexandru al II-lea al Rusiei a promovat statutul reprezentanței rusești în București cu o treaptă mai sus și a numit agentul diplomatic și pe consulul general care se aflau acolo, ministru – rezident. Regele Carol I și-a numit în același an, reprezentantul ca trimis extraordinar și ministru plenipotențiar. Conducătorul misiunii rusești la București a fost promovat la același grad la sfârșitul anului 1880.

La Universitatea „Ovidius” există copii ale documentelor Arhivei politicii externe a Imperiului Rus, a unor evenimente legate de tema actuală. Putem să le vedem prin vizionarea expoziției, de altfel bine organizată, aflată în holul universității.

În timpul scurs de la acea epocă și până astăzi, lumea s-a schimbat esențial și Rusia și România au trecut peste multe evenimente istorice care au influențat radical construcția statală și culturală, precum și politica externă. În condițiile geopolitice actuale, relațiile bilaterale suportă mai mult ca niciodată influența tendințelor de dezvoltare mondiale și regionale. Se aprofundează internaționalizarea (globalizarea) proceselor în sferile politico-militare, economice, de comerț precum și în alte domenii. Se ascunde lupta concurențială pentru piețele cu potențial. Apar noi și periculoase provocări și amenințări.

Desigur, toate acestea se reflectă și în practica cooperării ruso-române. În unele direcții se creează condiții favorabile pentru progres, în altele se înregistrează greutăți și inconveniențe. Foarte important este ca toate aceste elemente să fie supuse unei analize atente și apreciate obiectiv atât de participanții direcți ai aceste colaborări bilaterale cât și de oamenii de știință.

Fără îndoială, sunt bine venite comparațiile și observațiile față de aceste aprecieri și discuții, cu participarea ambelor părți astfel încât, luând în considerare trecutul istoric, să se continue cercetarea științifică și argumentată a unor căi de dezvoltare dinamică a relațiilor ruso-române. Consider că această conferința de astăzi oferă oportunitatea unei asemenea analize și schimb de păreri.

Aș fi vrut să atrag atenția către un alt aspect important pentru noi și anume, orașul Constanța Acesta este un centru politico-administrativ, economic și cultural al regiunii istorice Dobrogea. De această zonă ne leagă multe prin istoria comună. Important este și faptul că de mai mult de 300 de ani aici locuiesc mai multe mii de compatrioți de-ai noștri, în primul rând rușii – lipoveni.

Remarcăm faptul că astăzi, Constanța și județul Constanța se dezvoltă dinamic, stabilesc legături cu regiuni din alte țări, cu prioritate din Europa și Asia. Se simte aici interesul crescând către aprofundarea interacțiunii multilaterale cu Rusia. Aceasta se observă atât la nivel regional cât și la nivelul municipal din partea structurilor puterii și cercurilor de afaceri. Acest tip de potențial există și în diferite regiuni ale Federației Ruse. În interesul ambelor părți, trebuie să fim mai activi în utilizarea resurselor și a posibilităților pe care le avem.

În acest context, există mari perspective pentru dezvoltarea relației dintre Constanța și Sankt-Petersburg, în interesul ambelor părți. Din acest motiv, este creată și baza juridică favorabilă sub forma unui Acord de Parteneriat între cele două orașe. Acordul a fost semnat de Guvernatorul Sankt-Petersburg-ului și Primarul Constanței, în timpul vizitei delegației constănțene, care a avut loc în luna aprilie a anului trecut, la Sankt-Petersburg.

Aș dori să-mi exprim speranța că această conferința de astăzi va reprezenta un pas în consolidarea legăturilor științifice dintre savanții din Sankt-Petersburg și colegii lor din Constanța, aceasta contribuind la dezvoltarea relațiilor ruso-române în general.

Vă urez succes în cadrul activității desfășurate și vă mulțumesc pentru atenție!